

***Expunere de motive pentru
modificarea Legii nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea
alegerilor pentru Parlamentul European***

România este țara cu cele mai restrictive prevederi politice și electorale din Uniunea Europeană. Dar și una dintre cele cu cele mai slabe nivele de încredere în politicieni și în instituțiile democratice. Performanțele economice și politice ale țării sunt minime, iar nemulțumirile cetățenilor sunt tot mai ample și mai bine întemeiate.

Fără schimbări politice de substanță, România riscă să se afunde într-o situație extrem de dificilă și periculoasă pentru democrație. Șansa de a ieși din marasmul generalizat actual depinde în mare măsură și de dinamizarea competiției politice iar o condiție prealabilă necesară pentru acest lucru ține de relaxarea cerințelor politice și electorale față de posibili competitori. Or, acest lucru presupune o reformă a sistemului politic și electoral. Inițiativa de față se înscrie într-o încercare de inițiere a unei astfel de reforme, care însă va trebui extinsă asupra a numeroase alte aspecte legislative.

Spre exemplu, Legea partidelor nr. 14/2003 prevede cele mai restrictive condiții din Uniunea Europeană pentru înregistrarea unui partid, fiind nevoie de 25.000 de membri fondatori din minimum jumătate plus 1 din județele țării, inclusiv municipiul București. Acest lucru se petrece în condițiile în care în cele mai multe țări din UE, este suficient un număr de câteva persoane pentru a înființa un partid (Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Italia, Luxemburg, Olanda, Regatul Unit al Marii Britanii, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia – până la 10 membri, Bulgaria 50 de membri). Rarele excepții unde este nevoie de un număr ceva mai mare de membri fondatori fac referire la câteva sute de membri sau 1000 de membri Polonia și Estonia, 5000 de membri Finlanda și Ungaria, 7500 de membri Portugalia).

În același timp, Legea nr. 35/2008 privind alegerile parlamentare instituie cele mai ridicate condiții prealabile pentru înregistrarea candidaturilor cerând achitarea unei

taxe (depozit) de cca 375.000 Euro la nivel național pentru ca un partid să poată candida. O astfel de situație nu se mai întâlnește nicăieri în țările democratice. În țări precum Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Luxemburg, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria nu este cerută candidaților și partidelor constituirea unui astfel de depozit.

Spre comparație, în unele țări în care mai este percepută plata acestui depozit, sumele cerute sunt: în Cehia, depozitul este de 7000 de Euro la nivel național pentru fiecare partid, în Estonia două salarii minime pe economie pentru fiecare candidat; în Grecia este cerută o taxă nerambursabilă de 146,74 Euro pentru fiecare candidat; în Letonia maximum 7100 Euro la nivel național în funcție de câte liste de candidați sunt propuși de fiecare partid în cele 5 circumscripții ale țării; în Lituania – un salariu mediu lunar; în Olanda 11.250 Euro pentru fiecare partid la nivel național. Doar în Marea Britanie este o sumă comparabilă de 500 Lire sterline (cca 700 Euro) fiecărui candidat, dar este o diferență imensă de venit între cetățenii britanici și cei români. Salariul mediu anual în România este de sub 3500 Euro în timp ce în Marea Britanie este de peste 20.000 Lire sterline.

În privința alegerilor europarlamentare, numărul de semnături cerut partidelor și candidaților independenți de 200.000, respectiv 100.000 de semnături, pentru a putea participa la alegeri este, de asemenea, cel mai mare din Uniunea Europeană.

Toate aceste prevederi extrem de restrictive ale legilor privind partidele politice și alegerile conduc la o descurajare a liberei competiții politice preservând monopolul partidelor mari care împiedică ridicarea unor formațiuni politice noi. Procesul electoral democratic este grav afectat, întrucât, în loc ca decidenții cu privire la competitorii electorali să fie cetățenii, condițiile prealabile extreme de restrictive înlătură posibili competitori care s-ar putea bucura de sprijinul alegătorilor.

O reducere a numărului de semnături cerut pentru a putea intra în competiția electorală ar reprezenta o decizie democratică prin care s-ar permite o competiție politică autentică și mult mai dinamică.

De asemenea, propunerea legislativă prevede reducerea pragului electoral de la 5% cât este în prezent, și care reprezintă un prag politic, la coeficientul electoral, care reprezintă pragul matematic și democratic.

România are, în prezent, 32 de mandate în Parlamentul European. Coeficientul electoral reprezintă 3,125% din procentajul de 100. Existența pragului de 5% pentru partide nu se justifică din punct de vedere democratic. El ar trebui scăzut la pragul firesc, democratic, calculat prin împărțirea celor 100 de procente la 32 de mandate. Astfel, dacă un partid reușește să obțină numărul de voturi echivalent cu coeficientul electoral, este pe deplin îndreptățit să obțină mandatul. Este nedrept să i se ceară unui partid care obține voturile necesare unui mandat să facă efortul de a trece de 5% sub sancțiunea pierderii mandatului. Actualul sistem cu prag electoral de 5% face ca foarte multe voturi să se piardă fiind transferate ulterior competitorilor care au depășit pragul, ceea ce este nedrept față de sute de mii de alegători. Voturile lor se vor duce către alte platforme politice decât cele pe care le-au susținut prin prezența lor la vot. Astfel, chiar dreptul lor la vot este grav afectat, pe scară largă...

Este evident că pragul de 5% favorizează partidele mari cărora le menține monopolul. Cum toate legile privind partidele politice și competițiile electorale conțin astfel de prevederi extreme de restrictive, democrația din România are foarte mult de suferit, iar aspirațiile cetățenilor pentru o schimbare politică sunt mult mai greu de îndeplinit. Reprezentarea multora este inexistentă, lucru care face ca foarte mulți cetățeni români să întoarcă spatele politicii și să nu se mai prezinte la vot, sau mai rău, să întoarcă spatele democrației, considerând că nu are sens să se implice în calitate de cetățean la activitatea și buna funcționare a unui sistem care se dovedește atât de obtuz și de refractar schimbării precum cel politic actual din România. Nu în ultimul rand, aceste prevederi

extrem de restrictive dovedesc și o teamă de concurență din partea partidelor care domină scena politică din țara noastră.

Efectele asupra societății și mediului politic ale unei astfel de stări de lucruri sunt deosebit de nocive. Prin eliminarea din start a unor posibili competitori la alegeri, partidele mari nu vor simți nevoia să se reformeze și să încerce să vină, în permanență, în întâmpinarea nevoilor unor diverse componente ale societății. Se vor mulțumi să se adreseze electoratului lor tradițional ignorând numeroase grupuri minoritare care sunt lipsite de forță și reprezentare politică deși au și ele dreptul la o luare în considerare din punct de vedere politic.

De asemenea, după cum se știe, și în economie, și în sport, și în numeroase alte domenii, competiția este cea care accelerează progresul, evoluția, performanța, schimbarea în bine. Fără competiție lucrurile stagnează iar atmosfera tinde să devină toxică.

Din toate cele de mai sus, concluzia este că România are nevoie de o relaxare a condițiilor prealabile de înregistrare a partidelor și a candidaturilor astfel încât competiția să fie deschisă și cu adevărat democratică.

Precizez și faptul că o reducere substanțială a numărului de semnături cerut pentru înregistrarea candidaturilor la alegerile europarlamentare (de cinci ori) va reduce semnificativ și consumul de hârtie necesar pentru colectarea acestora. Cred că este important ca mediul politic să își reducă, pe cât posibil, impactul asupra mediului, inclusiv prin utilizarea tot mai mult a unor produse din materii prime reciclate și prin scăderea consumului de hârtie.

Inițiator:

Remus Florinel Cernea

